

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2025. gada 28. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneses Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi SIA “PZD-1”, SIA “PZD-4”, SIA “PZD-10” un SIA “Teroli” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējas) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 129/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” (turpmāk – Spēkā stāšanās likums) 42. panta septīto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2025. gada 1. janvāra.

2. Saskaņā ar apstrīdēto normu, ja zemes likumiskās lietošanas tiesības attiecas uz dzīvojamās ēkas īpašniekiem un lietošanā esošās zemes kadastrālā vērtība 2025. gada 1. janvārī ir lielāka par tās 2024. gadā spēkā esošo kadastrālo vērtību, tai atbilstošais maksājums par zemes likumisko lietošanu no 2025. gada

1. janvāra līdz 2028. gada 31. decembrim katru gadu palielinās par 30 procentiem pret iepriekšējā gada maksājumu, līdz tiek sasniegts atbilstošais zemes likumiskās lietošanas maksas apmērs no aktuālās kadastrālās vērtības.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietvertu pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējām pieder zemesgabali, uz kuriem atrodas citām personām piederošas daudzdzīvokļu mājas, kas ir patstāvīgi nekustamā īpašuma objekti. No 2025. gada 1. janvāra par vairāk nekā 30 procentiem ir palielinājusies minēto zemesgabalu kadastrālā vērtība, kuru izmanto zemes likumiskās lietošanas maksas aprēķinam. Pieteikuma iesniedzējas uzskata, ka apstrīdētajā normā paredzētais zemes likumiskās lietošanas maksas apmēra pieauguma ierobežojums nepamatoti samazina tām Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrajā daļā paredzēto jau tā nepietiekošo atlīdzību par tām piederošās zemes lietošanu. Pieteikuma iesniedzējas arī norāda, ka pēc Satversmes tiesas spriedumiem lietās Nr. 2008-36-01, Nr. 2010-22-01 un 2022-02-01 tām bija saprātīgas un pamatotas tiesības paļauties, ka šāds zemes lietošanas maksas pieauguma ierobežojums

atkārtoti netiks ieviests. Tādējādi apstrīdētā norma aizskarot Pieteikuma iesniedzējām Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā ietvertās tiesības uz īpašumu, kā arī pārkāpj Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas ir tiesīgas iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva, formulēta nepārprotami, un Pieteikuma iesniedzējas atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā. Pieteikuma iesniedzējām nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, tāpēc saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu tām ir tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskārums brīža.

Apstrīdētā norma pieņemta 2024. gada 13. jūnijā un stājās spēkā 2024. gada 1. jūlijā. Tomēr tiesību normas spēkā stāšanās pati par sevi ne vienmēr nozīmē, ka tieši tajā brīdī personai ir radies pamattiesību aizskārums.

Pieteikuma iesniedzējas norāda, ka ar apstrīdēto normu radīto pamattiesību aizskārums tās izjutušas no 2025. gada 1. janvāra, kad saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹ punktu maksu par tām piederošo zemju lietošanu sāka aprēķināt, izmantojot zemes universālo kadastrālo vērtību. Proti, no 2025. gada 1. janvāra tika aktualizēta tām piederošo zemju kadastrālā vērtība, kas pieauga salīdzinājumā ar 2024. gadu, un saskaņā ar apstrīdēto normu tika ierobežots Pieteikuma iesniedzēju ienākums no zemes likumiskās lietošanas maksas pieaugums. Tādēļ termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai konkrētajā gadījumā ir skaitāms no 2025. gada 1. janvāra. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 1. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai, un tas atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 42. panta septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam” pēc SIA “PZD-1”, SIA “PZD-4”, SIA “PZD-10” un SIA “Teroli” pieteikuma (pieteikums Nr. 129/2025).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu, jo Saeima jau ir iesniegusi atbildes rakstus par likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 42. panta septītās daļas satversmību.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa